រៀបសម្គាល់ ដំណឹងក្លែងក្លាយ លើបណ្ដាញផ្សព្វផ្សាយសង្គម

វាគ្មិនៈ កញ្ញា នូវ ពៅលក្ខិណា
និពន្ធនាយកសារព័ត៌មាន Focus - Ready for Tomorrow
គ្រូបង្រៀនផ្នែកសារព័ត៌មានអនឡាញ

មាតិកា

- អ្វីទៅជា ដំណឹងក្លែងក្លាយ?
- ដំណឹងក្លែងក្លាយ និងបណ្តាញផ្សព្វផ្សាយសង្គម
- របៀបសម្គាល់ដំណឹងក្លែងក្លាយ
- អ្វីទៅជាអក្ខរកម្មប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនិងព័ត៌មាន?

អ្វីទៅជា ដំណឹងក្លែងក្លាយ/ព័ត៌មានមិនពិត?

ព័ត៌មានមិនពិត

(ព័ត៌មានក្លែង

ក្លាយ) មានស្ថានភាពខាងក្រៅមើលទៅដូចជា ដំណឹងដែលអ្នកទទួលបានពីប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្ស

- សារព័ត៌មានដែលមានវិ
  ជ្ជាជីវៈ៖ រាយការណ៍អំពីការពិត ដោយត្រឹមត្រូវ និងមិនលំអៀង
- ព័ត៌មានមិនពិត៖ ចេតនាបង្កការខូចខាត ឬគ្រោះថ្នាក់

ដំណឹងក្លែងក្លាយ និងបណ្ដាញផ្សព្វផ្សាយសង្គម

- ឆ្នាំ ២០១៦ ហ្វេសប៊ុក/អ៊ីនធើណិត បានក្លាយជាមធ្យោបាយសំខាន់បំផុតដើម្បីទទួលបានព័ត៌មាន
  របស់ប្រជាជនកម្ពុជា ជំនួសប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយបែបប្រពៃណី វិទ្យុ ឬទូរទស្សន៍
- បណ្ដាញសង្គម ៖ អ្នកប្រើប្រាស់បង្កើត និងចែករំលែកព័ត៌មានដោយខ្លួនឯង
- ទំនុកចិត្តលើសារព័ត៌មានត្រូវបានផ្លាស់ប្ដូរ ក្រោយវត្តមានរបស់បណ្ដាញសង្គម → បង្កើតឱកាសឱ្យដំណឹងក្លែងក្លាយរីកសាយភាយកាន់តែខ្លាំង

របៀបសម្គាល់ដំណឹងក្លែងក្លាយ

- ដំណឹងក្លែងក្លាយ វិវត្តខ្លួនទាន់បច្ចេកវិទ្យាជានិច្ច
- អ្វីដែលត្រូវការនោះគឺ
  ជំនាញផ្ទៀងផ្ទាត់ព័ត៌មាន ដែលជាដំណើរការនៃការកំណត់ពីភាពត្រឹមត្រូវ (authenticity
  និងការពិត (truthfulness) នៃព័ត៌មាន។

➔ ការផ្ទៀងផ្ទាត់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គម ៖ តាមរយៈការវាយតម្លៃប្រភព និងមាតិកា

ការវាយតម្លៃប្រភព

សំដៅលើការវាយតម្លៃប្រភពព័ត៌មានថា តើប្រភពព័ត៌មាននោះ គួរឱ្យទុកចិត្តដែរឬទេ?

- កំណត់អត្តសញ្ញាណនៃអ្នកចែកចាយព័ត៌មាន
- សមត្ថកិច្ចនៃប្រភពព័ត៌មាន

សញ្ញាព្រមាននៃមាតិកាក្លែងក្លាយ ឬបំភាន់

- ខុសពេលវេលា ឬទីកន្លែង → រៀនរបៀបកំណត់ទីតាំងភូមិសាស្ត្រ
- មាតិការូបភាពបោកបញ្ឆោត → រៀនផ្ទៀងផ្ទាត់ព័ត៌មានជាមួយប្រភពដទៃទៀត
- មាតិកាដែលប្រឌិតឡើង →រៀនសម្គាល់វិភាគស្រមោលក្នុងរូប

សួរសំណួរខ្លួនឯង នៅពេលផ្ទៀងផ្ទាត់៖

- តើមាតិកានេះ ជាមាតិកាដើមមែនទេ?
- ឬមាតិកានេះ ត្រូវបានគេផ្យែផ្យំយកចេញពីសេចក្តីរាយការណ៍មុន និងកែសម្រួលក្នុងលក្ខណៈមួយ ដែលនាំឱ្យមានការភ័ន្តច្រឡំឬទេ?
- តើមាតិកានេះ ត្រូវបានគេកែកុន ដោយបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថលដែរឬទេ?
- តើយើងអាចបញ្ជាក់អំពីពេលវេលា និងទីកន្លែងនៃការថតរូបភាព/វីដេអូ ដោយប្រើទិន្នន័យមេតា (metadata) បានដែរឬទេ?
- តើយើងអាចបញ្ជាក់អំពីពេលវេលា និងទីកន្លែងនៃការថតរូបភាព/វីដេអូ ដោយប្រើតម្រុយដែលអាចមើលឃើញ នៅក្នុងមាតិកានោះបានដែរទេ?

អ្វីទៅជា អក្ខរកម្មប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនិងព័ត៌មាន?

អក្ខរកម្មប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ និងព័ត៌មាន
គឺជាបណ្តុំនៃសមត្ថភាពដែលអាចឱ្យបុគ្គល
ម្នាក់ៗ ទទួលព័ត៌មាន វិភាគខ្លឹមសារមាតិកា បង្កើតសារតាមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ សញ្ជឹងគិតពេ

ប្រភព និងធនធានជំនួយ

- Media and information literacy - A practical guidebook for trainers by DW Akademie
- វិជ្ជាជីវៈសារព័ត៌មាន “ដំណឹងក្លែងក្លាយ” និងព័ត៌មានមិនពិត ដោយអង្គការយូណេស្កូ
- អក្ខរកម្មសារព័ត៌មាន ដោយ VOA
- https://firstdraftnews.org/